

Briselē, 6.12.2017.
COM(2017) 741 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM
par apmaiņas, atbalsta un mācību programmas euro aizsardzībai pret viltošanu
("Perikls 2020") puslaika izvērtējumu

{SWD(2017) 443 final} - {SWD(2017) 444 final}

1. Ievads

Programma “Perikls 2020” (turpmāk “programma”) laikposmam no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim tika izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 11. marta Regulu (ES) Nr. 331/2014¹ (turpmāk “regula”).² Programma “Perikls 2020” ir apmaiņas, atbalsta un mācību programma, kuras nolūks ir veicināt pasākumus, kas paredzēti euro aizsardzībai pret viltošanu. Pašreizējās programmas īstenošanai ik gadu paredzēts budžets 1 miljona euro apmērā.

Programma “Perikls 2020” aizstāja programmu “Perikls”. Pirmā programma ar Padomes 2001. gada 17. decembra Lēmumu 2001/923/EK tika izveidota četru gadu posmam (no 2002. gada 1. janvāra līdz 2005. gada 31. decembrim) un ar Padomes 2006. gada 20. novembra Lēmumu 2006/849/EK tika pagarināta līdz 2013. gada 31. decembrim.

Pašreizējās programmas vispārīgais mērķis ir novērst viltošanu un ar to saistīto krāpšanu un cīnīties pret to, tādējādi uzlabojot ES ekonomikas konkurētspēju un nodrošinot publisko finanšu ilgtspēju.³ Konkrētāk, programma aizsargā euro banknotes un monētas pret viltošanu un ar to saistītu krāpšanu, atbalstot un papildinot dalībvalstu veiktos pasākumus un palīdzot kompetentajām valstu iestādēm (turpmāk “KVI”) un Savienības iestādēm izveidot ciešu un regulāru sadarbību un paraugprakses apmaiņu šo iestāžu vidū, kā arī starp tām un Komisiju, vajadzības gadījumā iesaistot trešās valstis un starptautiskās organizācijas.⁴

Saskaņā ar regulas 3. panta 4. punktu Komisija līdz 2017. gada 31. decembrim Eiropas Parlamentu un Padomi iepazīstina ar neatkarīgu izvērtējumu par programmas darbības pirmo puslaiku (turpmāk “izvērtējums”). Šo izvērtējumu, pamatojoties uz spēkā esošu Komisijas pamatlīgumu, sagatavoja ārējs pakalpojumu sniedzējs (līgumslēdzējs). Izvērtētājam palīdzību sniedza ECFIN ĢD izveidota starpdienestu koordinācijas grupa (ISSG), kas nodrošināja kvalitātes kontroli.

Šis paziņojums papildina Komisijas dienestu darba dokumentu un minētā līgumslēdzēja ziņojumu par izvērtējumu.

Izvērtējums aptver dažādu veidu pasākumus, kas programmas ietvaros tika saistoši plānoti vai īstenoti 2014. un 2015. gadā un 2016. gada 1. pusgadā.

Saskaņā ar regulas 13. panta 4. punktu izvērtējumā citstarp ir aplūkoti gūtie panākumi visu pasākumu mērķu sasniegšanā, to nozīmīgums, iedarbīgums, efektivitāte, ilgtspēja, pievienotā vērtība un saskaņotība, ņemot vērā visus elementus, kas nepieciešami, lai varētu pieņemt lēmumu par programmas ietvaros finansēto pasākumu vai to veidu atjaunošanu, grozīšanu vai apturēšanu. Kā liecina izvērtējums, visi konstatējumi kopumā rada viennozīmīgi pozitīvu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 11. marta Regula (ES) Nr. 331/2014, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu (programmu “Perikls 2020”) un atceļ Padomes Lēmumus 2001/923/EK, 2001/924/EK, 2006/75/EK, 2006/76/EK, 2006/849/EK un 2006/850/EK (OV L 103, 5.4.2014., 1. lpp.).

² Ar Padomes 2014. gada 11. maija Regulu (ES) 2015/768 Regulas (ES) Nr. 331/2014 piemērošana tika attiecināta arī uz līdz tam neiesaistītajām dalībvalstīm.

³ Minēta regulas 3. pantā.

⁴ Minēta regulas 4. pantā.

vispārēju novērtējumu. Konkrētāk, izvērtējums liecina, ka programmas darbībā ir gūti ļoti labi rezultāti attiecībā uz visiem iepriekš minētajiem izvērtēšanas kritērijiem, vienlaikus gan jāņem vērā, ka ir nepieciešami daži uzlabojumi.

2. Novērtējums par iespējamu programmas atjaunošanu, grozīšanu vai darbības apturēšanu

Pašreizējās programmas turpināšana

Komisija uzskata⁵, ka programma ir jāturpina līdz tās parastajam beigu termiņam 2020. gadā, balstoties uz šādiem argumentiem, kuri ir uzsvērti izvērtējumā:

- visi pieejamie pierādījumi liecina, ka vispārīgie un konkrētie mērķi ir nozīmīgi un tādi būs arī turpmāk programmas darbības laikā;
- parasti programmas pasākumi tika īstenoti, plānoti un ar tiem tika sasniegti plānotie rezultāti, tādējādi tiešā veidā un uzskatāmi ietekmējot euro aizsardzības operatīvās darbības;
- ja programma netiktu turpināta, tiktu radītas smagas nelabvēlīgas sekas: faktiski vairs nebūtu iespējams veikt tāda paša veida un līdzīga mēroga starpvalstu pasākumus, jo programmas pievienotā vērtība būtībā ir tās spēja atbalstīt tādu veidu starptautisko un starpvalstu sadarbību, kuru atbalstīšana no valstu iestāžu puses nav iespējama. Piemēram, visas ieinteresētās personas no ES piekrīt tam, ka dažādas iniciatīvas, piemēram, dialoga uzsākšana (lai arī tikai sākotnējā un pagaidu statusā) ar Ķīnas iestādēm vai viltojumu apkarošanas vienību izveide Latīņamerikā, nebūtu bijušas iespējamās bez programmas sniegtā atbalsta.

Programmas turpināšana pēc 2020. gada

Balstoties uz izvērtējumā sniegto novērtējumu, Komisija, ņemot vērā programmas pievienotu vērtību ES kontekstā, tās ilgtermiņa ietekmi un ilgspēju, atbalsta⁶ tās turpināšanu arī pēc 2020. gada:

- 19 ES dalībvalstīs un citviet izmantotās Eiropas vienotās valūtas kā sabiedriska labuma aizsardzībai nepārprotami piemīt starpvalstu dimensija. Tādēļ euro aizsardzība pārsniedz atsevišķu ES dalībvalstu intereses un atbildību un, pēc definīcijas, tā ir jānodrošina ES mērogā. Programmas pievienotā vērtība ES kontekstā ir saistīta ar tās uzsvāru uz atbalstu starpvalstu un daudznozaru sadarbību starp nelielu skaitu augsti

⁵ Atbilstīgi regulas 13. panta 4. punkta prasībām izvērtējumā ir novērtēti visi elementi, kas nepieciešami, lai varētu pieņemt lēmumu par programmas ietvaros finansēto pasākumu vai to veidu atjaunošanu, grozīšanu vai apturēšanu.

⁶ Atbilstīgi regulas 13. panta 5. punkta prasībām izvērtējumā ir novērtēta arī programmas ilgtermiņa ietekme un tās iedarbības ilgspēja, lai varētu informēti pieņemt lēmumu par programmas iespējamo atjaunošanu, grozīšanu vai turpmākas programmas darbības apturēšanu.

specializētu KVI, piemēram, valstu centrālajām bankām, policiju, tiesu iestādēm un tehniskām laboratorijām, kas citādi šīm atsevišķām valstu iestādēm nebūtu iespējams;

- sasniegto rezultātu ilgtspēja ievērojamā mērā būs atkarīga no programmas turpināšanas līdz tās paredzētajam beigu termiņam un arī pēc 2020. gada. Ieinteresētās personas apliecina, ka tām nebūtu bijis iespējams veikt īstenotos starpvalstu pasākumus, ja nebūtu bijis programmas atbalsta, un ka arī turpmāk tās nespēs īstenot līdzīgus pasākumus, ja programmas darbība tiks pārtraukta. Turklāt pārtraukšana nelabvēlīgi ietekmētu valstu iestāžu institucionālo spēju stiprināšanu, kas ir viens no galvenajiem programmas aspektiem.

Programmas turpināšana pēc 2020. gada patstāvīgas programmas statusā

Komisija piekrīt izvērtējumā paustajam novērtējumam par programmas turpināšanu pēc 2020. gada patstāvīgas programmas statusā.

Programmas “Perikls 2020” kā patstāvīgas programmas izbeigšana vai tās iespējama apvienošana ar citām ES programmām nolūkā panākt apjomradītus ietaupījumus būtu saistīta ar konkrētības zaudēšanu un, vēl svarīgāk, ievērojamu speciālo zināšanu mazināšanos līdz šim ļoti iedarbīgajā euro aizsardzības sistēmā. Potenciālo finansiālo ietaupījumu nozīmi mazinātu nelabvēlīgā ietekme uz pašreizējo euro aizsardzības līmeni un Komisijas un ieinteresēto personu iespējām ātri reaģēt uz jauniem apdraudējumiem. No otras puses, ietaupījumi jebkurā gadījumā tiktu sasniegti ar programmas ietvaros kopīgi rīkotajiem pasākumiem – pretstatā iespējamām atsevišķu valstu iniciatīvām.

Turklāt sinerģija starp programmas pārvaldību, no vienas puses, un, ES politikas un likumdošanas veidošanu un īstenošanu attiecībā uz euro aizsardzību (par profilaksi, izpildes panākšanu un sadarbību), no otras puses, ir optimāla, jo viens Komisijas dienests ir atbildīgs par visiem ar euro saistītiem jautājumiem.

3. Turpmākā rīcība

Komisija piekrīt izvērtējumā paustajam novērtējumam, ka tikai neliels skaits KVI iesniedz pieprasījumu programmas ietvaros pieejamā finansējuma saņemšanai. Piemēram, visbiežāk programmas pasākumi tiek īstenoti Itālijā, Francijā un Spānijā.

Šajā ziņā Komisija norāda arī uz to, ka Itālijā, Francijā un Spānijā kopā ar Vāciju tiek atklātas apmēram trīs ceturtdaļas no visiem apgrozībā esošajiem euro viltojumiem. Tādēļ tās euro viltošanas problēmu uztver ar lielākām bažām nekā citas dalībvalstis. Viens no iemesliem, kādēļ pieteikumi par finansējuma saņemšanu programmas ietvaros no pārējo dalībvalstu KVI netiek iesniegti lielā skaitā, ir darbinieku trūkums vai šādu pasākumu zemāka prioritāte. Turklāt izvērtējumā ir norādīts, ka dažas KVI vairs neveic darbību vai ir tikai nomināli iesaistītas euro aizsardzības pasākumos.

Komisija jau ir veikusi pasākumus, izmantojot vairāk popularizējošu pieeju, lai iedrošinātu KVI lielāku līdzdalību. Līdz ar to pēdējo divu gadu laikā ir audzis to KVI skaits, kuras savu pieteikumu iesniedz pirmoreiz; pirmoreiz finansējuma saņemšanai ir pieteikušās vairākas KVI no Bulgārijas, Austrijas, Portugāles un Rumānijas.

Komisija piekrīt izvērtējumā paustajam uzskatam, ka pašlaik izmantotie darbības rezultātu rādītāji nav pilnā mērā pielāgoti programmas pasākumu būtībai – spēju veidošanai. Tādēļ būtu jāapsver tas, ka pašreizējie rādītāji tiktu aizstāti vai vismaz papildināti ar kvalitatīviem rādītājiem, ar kuriem var precīzāk aptvert programmas pasākumu rezultātus.

Komisija novērtēs ierosināto grozījumu attiecībā uz darbības rezultātu rādītājiem, kad tā gatavos ietekmes novērtējumu par iespējamu jaunas paaudzes programmu nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros.